

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เพราะสถาบันครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ครอบครัวมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ให้การดูแลในยามที่เจ็บป่วย ปกป้องบุคคลให้พ้นจากอันตรายต่าง ๆ และให้การสั่งสอนอบรมสมาชิกในครอบครัวเพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม รวมทั้งปลูกฝังพฤติกรรมต่าง ๆ ครอบครัวที่มีความมั่นคง มีความรักและความผูกพันกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวจะส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวเติบโตขึ้นเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ถ้าครอบครัวใดมีปัญหา ก็จะก่อให้เกิดผลในทางตรงกันข้ามคือสมาชิกในครอบครัวมีปัญหาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและเกิดปัญหาสังคมตามมา

สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพสังคมในอดีตอย่างมาก สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมอุตสาหกรรม มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีความซับซ้อนมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว ปัญหายาเสพติด เป็นต้น ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาสังคมอย่างหนึ่งที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะปัญหาภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย ฐานข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงในเรื่องนี้ของประเทศไทยมีน้อยเพราะปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นถือเป็นเรื่องน่าอับอายในสังคม ภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายจึงมักปกปิดข้อมูลจนกระทั่งความรุนแรงมีมากขึ้นจนไม่สามารถปกปิดได้ จากข้อมูลปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรีของศูนย์พึ่งได้เมื่อปี พ.ศ. 2548 พบหญิงไทยถูกกระทำ ความรุนแรง จำนวน 11,700 ราย โดยมีสาเหตุจากการหึงหวงนอกใจกันร้อยละ 24.33 การดื่มสุรา และการใช้ยาเสพติดร้อยละ 21.52 ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่คือสามี (สถิติความรุนแรงในครอบครัว, 2549, หน้า 11) นอกจากนี้ผลการสำรวจเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวขององค์การอนามัยโลกในปี พ.ศ. 2549 พบว่าประเทศไทยมีการทำร้ายร่างกาย โดยเฉพาะการทำร้ายทางเพศมากที่สุดประเทศหนึ่งของโลก สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนาได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้หญิงที่ถูกทำร้ายร่างกายและเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล 68 แห่ง ในปี พ.ศ. 2549 พบว่ามีจำนวนถึง 11,217 รายซึ่งคาดว่าจะป็นตัวเลขที่ต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะผู้หญิงบางส่วนที่ถูกทำร้ายร่างกายไม่ได้ไปรับการรักษาในโรงพยาบาล (ภาสนันท์ อัครวัชร,

2550, หน้า 9) ด้านมูลนิธเพื่อนหญิงได้รวบรวมข้อมูลผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาที่มูลนิธิในปี พ.ศ. 2552 พบว่ามีผู้ขอคำปรึกษาจำนวน 775 รายโดยเป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมากที่สุด จำนวน 668 ราย คิดเป็นร้อยละ 86 ปัญหาความรุนแรงทางเพศจำนวน 83 รายคิดเป็นร้อยละ 11 (มูลนิธิเพื่อนหญิง, 2554) กฤตยา อาชวนิจกุล (2544) ได้ศึกษาพบว่าภรรยาร้อยละ 30 ถูกสามีทำร้ายร่างกายและมากกว่าร้อยละ 50 ถูกทำร้ายร่างกายมากกว่า 1 ครั้งขึ้นไป โดยลักษณะของการทำร้ายร่างกายได้แก่การผลัก กระแทก ปาสิ่งของ บีบคอ รัด ตบ ต่อย เตะ ตี ลาก ช้อม เมา ช่มชู้และใช้อาวุธทำร้าย นอกจากนี้ยังถูกระทำความรุนแรงทางเพศโดยถูกบังคับให้ร่วมหลับนอนและการถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ในท่าที่ผู้หญิงรู้สึกว่าผิดธรรมชาติหรือรับไม่ได้

ความรุนแรงที่เกิดก่อให้เกิดผลกระทบต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว มีการศึกษาถึงผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว พบว่าทำให้ครอบครัวเกิดความแตกแยก บุตรติดการพนัน ใช้จ่ายเสเพลติด หนีออกจากบ้าน ถูกดำเนินคดี ผู้ถูกระทำความรุนแรงได้รับบาดเจ็บ พิการหรือเสียชีวิต นอกจากนี้ผู้ถูกระทำความรุนแรงจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และจิตใจ คือรู้สึกวิตกกังวล เครียด นอนไม่หลับ ทุกข์ใจ รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ต่ำหนีดตัวเอง ซึมเศร้าและควบคุมอารมณ์ตนเองได้น้อย นอกจากนี้ยังทำให้ครอบครัวมีปัญหาทางเศรษฐกิจเนื่องจากผู้ถูกระทำความรุนแรงไม่สามารถออกไปทำงานได้ตามปกติ ขาดงานบ่อย ๆ และขาดรายได้ (รุ่งรัตน์ เพิ่มเกียรติขจร และรณชัย คงสกนธ์, 2549) ความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่งผลให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างสมบูรณ์เพราะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย การหย่าร้างมีมากขึ้น เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีความรุนแรงจะได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจและอาจกลายเป็นผู้ใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นต่อไป ผลกระทบบางด้านอาจเกิดขึ้นได้น้อย เช่น ความคิดอยากทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่นหรือการคิดแก้แค้น แต่ถ้าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้รับการแก้ไขและปล่อยให้เกิดขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ ก็อาจทำให้ปัญหาเหล่านี้สะสมและก่อตัวมากขึ้นจนเกิดเป็นปัญหาร้ายแรงตามมา ผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงอาจตอบโต้เพื่อป้องกันตนเองหรือเกิดความคับแค้นใจจนบันดาลโทสะทำร้ายผู้ที่กระทำความรุนแรงจนเสียชีวิตเนื่องจากทนถูกสามีทำร้ายไม่ไหว นอกจากผลกระทบต่อครอบครัวแล้ว ความรุนแรงในครอบครัวยังส่งผลกระทบต่อชุมชนและสังคม โดยความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวทำให้สังคมนั้นกลายเป็นสังคมที่ไม่ปลอดภัย ภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณจำนวนมากเพื่อจัดบริการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกระทำความรุนแรง ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอาจได้รับผลกระทบเนื่องจากพนักงานในหน่วยงานต่าง ๆ ไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่เพราะการบาดเจ็บหรือมีปัญหา ด้านจิตใจ

การกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงจะส่งผลกับเด็กต่อเนื่องไปด้วย มีการสำรวจพบว่าสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรง 4 ใน 5 คนจะถูกทำร้ายร่างกายขณะที่มีบุตรยังเล็กและร้อยละ 53 ของสตรีที่ถูกทำร้ายร่างกาย บุตรก็จะถูกทำร้ายร่างกายด้วย ดังนั้นเมื่อเกิดความรุนแรงในครอบครัวก็อาจส่งผลให้เด็กถูกทำร้ายโดยตรงหรือเป็นผู้พบเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว มีการศึกษาพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีความรุนแรงจะมีพฤติกรรม อารมณ์ สังคมและสติปัญญาแตกต่างจากเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ไม่มีความรุนแรง เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีความรุนแรงจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว ซึมเศร้า หวาดกลัวอย่างไม่มีเหตุผล นอนไม่หลับ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองลดลง ผลการเรียนไม่ดี ทักษะการแก้ปัญหาไม่ดี รู้สึกไม่ไว้วางใจผู้อื่น บางครั้งอาจเกิดภาวะเครียดจากการถูกทำร้ายอย่างรุนแรง (Posttraumatic Stress Syndrome) และส่งผลต่อเนื่องไปจนเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โดยพบว่าเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะมีอาการซึมเศร้า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองลดลง เมื่อมีครอบครัวก็จะเป็นผู้กระทำความรุนแรงกับผู้อื่นหรือมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากร (Carter, Weithorn, & Behrman, 1999, pp. 4-20; Fantuzzo & Mohr, 1999, pp. 21-32; Humphreys & Mullender, 2007, pp. 13-14)

ด้วยเหตุนี้ภาครัฐจึงตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2542 ให้จัดตั้งศูนย์บริการช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤติจากความรุนแรง (One Stop Crisis Center: OSCC) ขึ้นในโรงพยาบาลจังหวัดทุกจังหวัด โดยมีทีมสหวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกกระทำความรุนแรงในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดหาที่พักชั่วคราว การช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจและสังคม การดำเนินคดีในด้านกฎหมาย เป็นต้น และให้ความเห็นชอบกับนโยบายและแผนขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 รวมทั้งยกย่องพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 เพื่อใช้เป็นมาตรการในการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำความรุนแรงรวมถึงสมาชิกในครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรงด้วย ในระดับโลกก็ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาความรุนแรงเช่นเดียวกัน โดยองค์การสหประชาชาติได้รณรงค์ให้ประชาชนทั่วโลกยุติปัญหาความรุนแรงต่อสตรีด้วยการติดสัญลักษณ์ริบบิ้นสีขาวยที่ปกเสื้อเป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยเริ่มในวันที่ 25 พฤศจิกายนของทุกปี (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, ม.ป.ป.)

สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศและอำนาจที่ฝังรากลึกในสังคมไทย โครงสร้างสังคมซึ่งประกอบด้วยสถาบันครอบครัว การศึกษา ศาสนา การเมือง เศรษฐกิจ ฯลฯ สังคมส่วนใหญ่มีค่านิยมว่าผู้ชายเป็นใหญ่ สังคมไทยในอดีตมีโครงสร้างอำนาจแบบปิตาธิปไตยหรือชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ซึ่งปรากฏอยู่ในกฎหมายตราสามดวงที่ให้อำนาจ

ผู้ชายในการขายหรือควบคุมชีวิตของภรรยาและบุตรสาวได้ ค่านิยมดังกล่าวจึงทำให้เกิดค่านิยม
 เชิงซ้อน (Double Standard) คือค่านิยมในความไม่เสมอภาคระหว่างเพศชายและเพศหญิง
 โดยเพศชายจะมีอำนาจและบทบาทมากที่สุดในครอบครัว แม้ในสังคมปัจจุบันที่เพศหญิงมีสิทธิ
 เท่าเทียมเพศชายมากขึ้นในหลาย ๆ ด้าน แต่โครงสร้างอำนาจแบบชายเป็นใหญ่ก็ยังปรากฏอยู่ใน
 กฎหมายหลายมาตราและค่านิยมในสังคม ค่านิยมที่เห็นว่าเพศชายมีอำนาจและกำลังเหนือกว่า
 เพศหญิงเป็นค่านิยมที่เกิดจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่สั่งสอนและสะสมกันมาเป็น
 ระยะเวลายาวนาน สังคมเชื่อว่าเพศหญิงต้องเป็นคนสุภาพเรียบร้อย ทำงานบ้าน เลี้ยงดูบุตร
 รักเดียวใจเดียว อดทน ซื่อสัตย์และเชื่อฟังสามี หากผู้หญิงไม่ประพฤติเช่นนี้ก็จะถือว่าเป็นผู้หญิงที่
 ไม่ดี แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิของความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและ
 เพศหญิงมากขึ้น แต่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดจากเพศชายก็ยังคงเกิดขึ้นและมี
 แนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นตามความซับซ้อนของสังคม ผลการวิจัยทุกงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับ
 ความรุนแรงระหว่างสามีภรรยาพบว่าผู้ที่กระทำความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย
 เนื่องจากเป็นผู้ที่มีอำนาจและมีความแข็งแกร่งมากกว่า ส่วนผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงจะเป็นเพศ
 หญิงเพราะเป็นผู้ที่อ่อนแอกว่า เนื่องจากผู้หญิงมักจะยอมรับในบทบาททางเพศของตนเองและ
 มีความเชื่อว่าเพศชายเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า ส่วนเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ ต้องยอมจำนน
 และถูกควบคุมจากเพศชาย สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงมักมองว่าตนเองต้องพึ่งพาสามีในหลาย
 ด้าน เช่น การเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือการหารายได้เพื่อเลี้ยงดูครอบครัว แม้ว่าสตรีจะถูกกระทำ
 ความรุนแรงทั้งต่อร่างกาย จิตใจหรือทางเพศก็ต้องอดทนและยินยอมให้สามีกระทำความรุนแรง
 ต่อไป (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2544) ภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายจะเกิดอาการผิดปกติทั้งทางด้าน
 ร่างกายและอารมณ์ เช่น มีภาวะซึมเศร้า มีอาการปวดศีรษะ ปวดท้องหรือปวดหลังเรื้อรัง มีอาการ
 เจ็บป่วยเฉียบพลัน เช่น โรคของหัวใจและหลอดเลือด ข้ออักเสบมากกว่าสตรีที่ไม่ถูกกระทำ
 ความรุนแรง (Coker, Smith, & Fadden, 2005, pp. 829-837)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยเกี่ยวกับความรุนแรงพบว่าการศึกษาความ
 รุนแรงระหว่างคู่สมรสมีการนิยามและประเมินความรุนแรงแตกต่างกันไปตามมุมมองและแนวคิด
 ของผู้วิจัย รวมทั้งมีความแตกต่างกันในการรับรู้ความรุนแรงและการให้ความหมายต่อพฤติกรรม
 ความรุนแรงระหว่างเพศชายและเพศหญิง เช่น พฤติกรรมของเพศชายที่แสดงถึงความรุนแรงใน
 สังคมหนึ่ง แต่ในอีกสังคมหนึ่งกลับมองเห็นว่าเป็นเรื่องปกติในครอบครัว จากการศึกษาของสุวัฒน์
 ศรีสรจักร์ (2544) พบว่าการให้ความหมายความรุนแรงของคู่สมรสจะแตกต่างกันตามเพศ
 โดยเพศหญิงให้ความสำคัญในเรื่องของการทำร้ายจิตใจเป็นความรุนแรงในครอบครัว ในขณะที่

เพศชายจะถือว่าการทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บเป็นการกระทำความรุนแรง แต่ถ้าทำร้ายร่างกายบาดเจ็บเล็กน้อยจะมองว่าเป็นอุบัติเหตุ สำหรับสังคมภายนอกมองว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาปกติที่เกิดขึ้นในชีวิตสมรสและเป็นปัญหาที่คู่สมรสสามารถแก้ไขได้เอง การรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงที่แตกต่างกันเป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคมในเรื่องบทบาททางเพศ ทักษะคิดของสังคมในเรื่องบทบาททางเพศ ความเชื่อเกี่ยวกับการขัดแย้งทางเพศและการยอมรับความรุนแรงของบุคคล มีผลต่อการแสดงออกในเรื่องของการกระทำความรุนแรงทางเพศ (Burt, 1980) ปัจจัยด้านการรับรู้บทบาททางเพศนี้มีความเกี่ยวข้องกับการรับรู้ในเรื่องการกระทำความรุนแรงระหว่างคู่สมรส การรับรู้บทบาททางเพศทำให้ผู้ชายและผู้หญิงรับรู้และยอมรับการกระทำความรุนแรงแตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านทัศนคติ อารมณ์ พฤติกรรมแสดงออกและการหาทางออกหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแตกต่างกันไปตามการรับรู้ของแต่ละบุคคล ทำให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาสังคมที่ขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ สถิติของการเกิดความรุนแรงในชีวิตสมรสยังไม่มีฐานข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริงเพราะสถิติที่รวบรวมส่วนใหญ่เป็นสถิติที่ได้จากผู้ที่ปัญหาและมาขอรับบริการในหน่วยงานต่าง ๆ แต่ยังมีกรกระทำความรุนแรงระหว่างสามีภรรยาอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้ถูกเปิดเผยเพราะความเชื่อและค่านิยมทางสังคมและบทบาททางเพศที่เชื่อว่าปัญหาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับบทบาทชายหญิงและเป็นปัญหาเฉพาะในครอบครัวไม่ควรเปิดเผยให้บุคคลภายนอก การทำความเข้าใจว่าผู้กระทำความรุนแรงและผู้ถูกกระทำความรุนแรงมีความคิดและการรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิตสมรสอย่างไร จะช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงรายละเอียดของปัญหาความรุนแรงในชีวิตสมรสมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาความรุนแรงระหว่างคู่สมรสในเชิงลึก เพื่ออธิบายการรับรู้เกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงตามทัศนะของผู้หญิงที่เป็นผู้ถูกกระทำความรุนแรงและทัศนะของผู้ชายที่เป็นผู้กระทำความรุนแรงเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดความรุนแรง รูปแบบความรุนแรง วิธีการจัดการกับความรุนแรงและผลกระทบของความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อสามี ภรรยา และครอบครัว โดยทำการศึกษาในกลุ่มของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายและสามีที่ทำร้ายร่างกายภรรยา ผลการศึกษาดังกล่าวจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินปัญหาความรุนแรงระหว่างคู่สมรส การหาแนวทางการช่วยเหลือที่เหมาะสมในการป้องกันหรือลดการถูกกระทำความรุนแรงและเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับความรุนแรงระหว่างคู่สมรสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่ออธิบายประสบการณ์ของภรรยาที่ถูกกระทำความรุนแรงเกี่ยวกับการให้ความหมายของการถูกกระทำความรุนแรงด้านร่างกาย สาเหตุของการเกิดความรุนแรง รูปแบบความรุนแรง วิธีการจัดการกับความรุนแรงและผลกระทบของความรุนแรง
2. เพื่ออธิบายประสบการณ์ของสามีที่กระทำความรุนแรงเกี่ยวกับการให้ความหมายของการกระทำความรุนแรงด้านร่างกาย สาเหตุของการเกิดความรุนแรง รูปแบบความรุนแรง วิธีการจัดการกับความรุนแรงและผลกระทบของความรุนแรง

คำถามการวิจัย

1. ภรรยาที่ถูกกระทำความรุนแรงมีประสบการณ์เกี่ยวกับการให้ความหมายของการถูกกระทำความรุนแรงด้านร่างกาย สาเหตุของการเกิดความรุนแรง รูปแบบความรุนแรง ผลกระทบของความรุนแรงและวิธีการจัดการกับความรุนแรงอย่างไร
2. สามีที่กระทำความรุนแรงมีประสบการณ์เกี่ยวกับการให้ความหมายของการกระทำความรุนแรงด้านร่างกาย สาเหตุของการเกิดความรุนแรง รูปแบบความรุนแรง ผลกระทบของความรุนแรงและวิธีการจัดการกับความรุนแรงอย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายประสบการณ์ของภรรยาที่ถูกกระทำความรุนแรงและประสบการณ์ของสามีที่กระทำความรุนแรงเกี่ยวกับการให้ความหมายของการกระทำความรุนแรง สาเหตุของการเกิดความรุนแรง รูปแบบความรุนแรง ผลกระทบของความรุนแรงและวิธีการจัดการกับความรุนแรง โดยใช้กรอบแนวคิดการรับรู้บทบาทชายหญิง (Kaplan & Sedney, 1980, pp. 7-8 cite in McCubbin & Dahl, 1985) แนวคิดวงล้ออำนาจและการควบคุม (Eisenstat, 1995) และแนวคิดการจัดการกับปัญหา (Lazalus & Folkman, 1984) เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดการรับรู้บทบาทชายหญิงกล่าวว่าการรับรู้บทบาททางเพศเป็นการแสดงออกของความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของเพศชายและเพศหญิง โดยรูปแบบบทบาททางเพศนี้มีพื้นฐานมาจากบรรทัดฐานทางสังคม สภาพทางสังคมที่แตกต่างกันจะเป็นตัวกำหนดบทบาทระหว่างเพศ มีผลให้บุคคลเรียนรู้ พัฒนาความเชื่อ ค่านิยมและนำไปสู่แบบแผนพฤติกรรมของบุคคล ในสังคมทั่วไปมีค่านิยมและความเชื่อที่ว่าผู้ชายเป็นเพศที่เข้มแข็ง มีอำนาจ

และมีพลังกำลัง รวมทั้งเหตุผลเหนือผู้หญิงซึ่งเป็นเพศที่อ่อนแอ นุ่มนวล ไร้เหตุผล ผู้ชายจึงเหมาะที่จะเป็นผู้นำ เป็นหัวหน้าครอบครัว ผู้หญิงจึงเป็นผู้ตามเท่านั้น ความก้าวร้าวรุนแรงเป็นเรื่องปกติ เพราะถือว่ามีความเป็นชายชาตรี แต่ถ้าผู้หญิงกระทำความรุนแรงเป็นสิ่งไม่สมควรเพราะจะถูกมองว่าไม่มีความเป็นกุลสตรี ผู้หญิงต้องสงบเสงี่ยมเจียมตัวไม่ต่อล้อต่อเถียงผู้ชาย ต้องมีความอดทนเคารพเชื่อฟังผู้ชายในทุก ๆ เรื่อง ผู้ชายที่เป็นสามีคือเจ้าชีวิตภรรยา มีสิทธิที่จะทำอะไรก็ได้ แม้แต่การทำโทษด้วยการทุบตีภรรยา (McCubbin & Dahl, 1985)

แนวคิดวงล้อของอำนาจและการควบคุม แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ อำนาจในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างสามีภรรยา โดยการใช้อำนาจและการควบคุมของสามีต่อ ภรรยา มี 8 ลักษณะคือการบังคับข่มขู่ว่าจะทำร้ายหรือทำให้ยับอาย การคุกคามด้วยการแสดง พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้ภรรยารู้สึกหวาดกลัว การบีบคั้นทางอารมณ์ด้วยการใช้คำพูดแสดงความดูถูกเหยียดหยาม การควบคุมการดำเนินชีวิตโดยไม่ให้ภรรยาดำเนินชีวิตตามปกติสุข การไม่รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและกล่าวโทษว่าเป็นความผิดของภรรยา การบีบคั้นบุตร ด้วยการใช้นุตรเป็นเครื่องมือในการบีบคั้นภรรยาอีกทอดหนึ่ง การใช้อภิสิทธิ์เหนือผู้อื่นด้วยการผูกขาดอำนาจการตัดสินใจภายในครอบครัวไว้แต่เพียงผู้เดียวและการบีบคั้นทางเศรษฐกิจ ด้วยการไม่ให้อำนาจการใช้จ่ายเงินแก่ภรรยา (Eisenstat, 1995)

แนวคิดการจัดการกับปัญหาของลาซาลัสและโฟล์คแมน (Lazalus & Folkman, 1984) กล่าวว่าบุคคลจะจัดการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามการประเมินของบุคคล โดยแบ่งการประเมิน เป็น 3 ลักษณะ ลักษณะแรกคือประเมินว่าไม่เกิดประโยชน์หรือไม่มีความสำคัญกับตนเอง บุคคล จะไม่รู้สึกละอายต่อสถานการณ์นั้นเนื่องจากไม่มีผลกระทบต่อความผาสุกหรือตนเองไม่มีส่วนได้ ส่วนเสียต่อเหตุการณ์นั้น ลักษณะที่สองคือเกิดผลดีหรือได้ประโยชน์ บุคคลพิจารณาเห็นว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีผลดีกับความผาสุกของตนเอง ทำให้บุคคลเกิดความผ่อนคลาย ไม่ต้องใช้ ความพยายามในการจัดการกับเหตุการณ์นั้นและหันไปสนใจกับเหตุการณ์อื่นแทน และลักษณะที่ สามคือก่อให้เกิดความเครียดหรือผลกระทบกับตนเอง โดยบุคคลจะประเมินสถานการณ์ที่เห็นว่า เกิดผลกระทบต่อตนเองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เมื่อบุคคลประสบเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิด ความเครียด พฤติกรรมเผชิญปัญหาแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือวิธีการแรกคือการเผชิญปัญหา แบบมุ่งแก้ปัญหา โดยการหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาให้มากขึ้นและใช้เป็น แนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาว่าขณะนี้เกิดอะไรขึ้น ความรุนแรงมากน้อยเพียงใดและมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร การตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหาโดย กำหนดจุดมุ่งหมายของการแก้ปัญหา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่ก่อให้เกิดความเครียด

การแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาโดยทดลองแก้ปัญหาหลาย ๆ ทาง อาจใช้ประสบการณ์ในอดีตที่เคยใช้และประสบความสำเร็จมาก่อนหรือวิธีการอื่นที่ใช้ได้ผลมาก่อน การยอมรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง เนื่องจากบุคคลประเมินว่าสามารถเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเหตุการณ์บางอย่างได้ วิธีการเผชิญปัญหารูปแบบที่สองคือการจัดการกับอารมณ์ บุคคลจะใช้พฤติกรรมแบบนี้มากเมื่อประเมินว่าไม่สามารถควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขภาวะคุกคามหรือสิ่งแวดล้อมได้ พฤติกรรมการเผชิญปัญหาโดยการจัดการกับอารมณ์ที่บุคคลใช้ ได้แก่ การปฏิเสธ การแยกตนเอง การระงับความรู้สึกที่เป็นจริง การหลีกเลี่ยง การร้องไห้ การกล่าวโทษผู้อื่น การกล่าวโทษตนเอง การลืม การเพ้อฝัน การระบายความโกรธไปที่บุคคลอื่น การระบายความทุกข์ให้บุคคลอื่นรับรู้ การผ่อนคลาย การทำให้เป็นเรื่องเล็ก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้รับจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. เป็นการเพิ่มองค์ความรู้ด้านความรุนแรงระหว่างคู่สมรสของบริบทครอบครัวไทย
2. บุคลากรด้านสุขภาพสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกันการเกิด ความรุนแรงระหว่างคู่สมรสและหาวิธีการช่วยเหลือผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงอย่างเหมาะสมต่อไป
3. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงระหว่างคู่สมรสในเชิงลึก เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหการใช้ความรุนแรงต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายประสบการณ์ของภรรยาที่ถูกกระทำความรุนแรงและประสบการณ์ของสามีที่กระทำความรุนแรง โดยศึกษาเกี่ยวกับการให้ความหมายของการกระทำความรุนแรง สาเหตุของการเกิดความรุนแรง รูปแบบความรุนแรง ผลกระทบของความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวและวิธีการจัดการกับความรุนแรง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ภรรยาที่มีประสบการณ์ถูกสามีทำร้ายร่างกายและสามีที่ทำร้ายร่างกายภรรยา ผู้วิจัยค้นหาจากศูนย์บริการช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤติจากความรุนแรง (One Stop Crisis Center: OSCC) ของโรงพยาบาลวัดสิงห์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ซึ่งมารับบริการด้วยโรคทั่วไปที่โรงพยาบาลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

นิยามศัพท์เฉพาะ

คู่สมรส หมายถึง หญิงและชายที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกันโดยจดทะเบียนสมรส

ความรุนแรงระหว่างคู่สมรส หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือสุขภาพของคู่สมรส ไม่ว่าการกระทำนั้นจะก่อให้เกิดผลบาดเจ็บสาหัส บาดเจ็บธรรมดาหรือไม่ถึงกับเป็นอันตรายใด ๆ

ความรุนแรงด้านร่างกาย หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่มีเจตนาให้เกิดเป็นอันตรายต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกกระทำ

ภรรยาที่ถูกกระทำความรุนแรงด้านร่างกาย หมายถึง ผู้หญิงที่มีประวัติถูกสามีทำร้ายร่างกายในระหว่างที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน

สามีที่กระทำความรุนแรงด้านร่างกาย หมายถึง ผู้ชายที่มีประวัติทำร้ายร่างกายภรรยาในระหว่างที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน

ประสบการณ์ของภรรยาที่ถูกกระทำความรุนแรงด้านร่างกาย หมายถึง การรับรู้ของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายเกี่ยวกับความหมายของการกระทำความรุนแรง สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรง รูปแบบความรุนแรง ผลกระทบของความรุนแรงต่อครอบครัวและวิธีการจัดการกับความรุนแรง

ประสบการณ์ของสามีที่กระทำความรุนแรงด้านร่างกาย หมายถึง การรับรู้ของสามีที่ทำร้ายร่างกายภรรยาเกี่ยวกับความหมายของการกระทำความรุนแรง สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรง รูปแบบความรุนแรง ผลกระทบของความรุนแรงต่อครอบครัวและวิธีการจัดการกับความรุนแรง